

STATENS BEREDNING FÖR MEDICINSK UTVÄRDERING

**Behandling av
urininkontinens
hos äldre och sköra äldre**

En systematisk litteraturöversikt

SBU – Statens beredning för medicinsk utvärdering
Swedish Council on Health Technology Assessment

**Nikola konferensen
10 oktober 2013
Margareta Hammarström**

Experter inom projektgruppen

Margareta Hammarström, Södersjukhuset (ordförande)

Gunnel Andersson, Universitetssjukhuset Örebro (uroterapeut)

Eva Samuelsson, Krokoms hälsocentral/Umeå universitet

Karin Franzén, Universitetssjukhuset Örebro

Ulla Molander, GU – Sahlgrenska akademien

Patrik Midlöv, Lunds Universitet/ Tåbelunds vårdcentral

Karin Stenzelius, Malmös högskola/ Skånes universitetssjukhus

Lars Malmberg, Skånes universitetssjukhus, urologiska kliniken

Nils-Eric Sahlin, Lunds Universitet, avd för medicinsk etik

Kansliet - projektgruppen

Jenny Odeberg (projektledare)

Elisabeth Gustafsson (projektassistent)

Hanna Olofsson (informationsspecialist)

Sten Anttila (Biträdande projektledare)

Thomas Davidsson, Harald Gyllensvärd (hälsoekonomer)

Regeringsuppdrag

”Syftet med uppdraget är att systematiskt identifiera kunskapsluckor, stimulera till ny kunskap och aktivt föra ut kunskap om ett värdigt omhändertagande och en god vård och omsorg av de mest sjuka äldre”

Äldre projekten:

- Behandling av urininkontinens hos äldre
- Akutvård av äldre
- Svårläkta sår hos äldre
- Undernutritionstillstånd hos äldre
- Indikatorer för äldres läkemedelsanvändning

Övergripande fråga

Vilken effekt har olika behandlingsmetoder på graden av urininkontinens hos äldre och dess påverkan på det dagliga livet och livskvalitet.

Mest sjuka äldre/sköra äldre

ingen vedertagen definition finns

Detta är projektets definition:

Äldre	≥65 år och boende hemma
Sköra äldre	≥65 år och boende på särskilt boende

Behandlingar

- Kirurgisk behandling (*intravaginalslyngplastik, botoxulinum, injektionsbehandling, artificiell sfinkter,*)
- Farmakologisk behandling
- Behandlingsprogram (toaletträning mm)
- Alternativmedicin (akupunktur, naturläkemedel, yoga)
- Bäckentträning/blåsträning
- Elstimulering
- Komplexa interventioner (vårdprogram)
- Miljö (personal, lokal, utbildning)
- Livsstilsinterventioner (dryck, träning mm)

Exkluderade interventioner

- Olika typer av inkontinenshjälpmedel
 - absorberande produkter och urinflaskor
- Kolsuspension
- urinavledning
- brickerblåsa

Slutsatser (1 av 5)

- Det finns effektiva behandlingar för äldre. Det är viktigt att erbjuda dokumenterat effektiv behandling även till äldre.

Slutsatser (2 av 5)

- Utredning av urininkontinens är grunden för effektiv behandling. Beroende på typ av läckage, har en minskning av urininkontinens hos äldre kunnat påvisas med hjälp av bäckenbottenträning, slyngplastik samt läkemedel med antikolinerg effekt.
 - Effekten av dessa läkemedel är begränsad och risken för biverkningar (t ex förstoppning och muntorrhet) måste uppmärksammas liksom biverkningar av operation.

Slutsatser (3 av 5)

- Det är sannolikt att basal omvårdnad för sköra äldre är viktigt för att påverka urininkontinens, men det saknas i stor utsträckning vetenskapliga studier. Exempel på grundläggande åtgärder som kan vara av värde är uppmärksamhetsträning, hjälp till toaletten och fysisk träning.

Slutsatser (4 av 5)

- Forskning på förebyggande, lindrande, botande eller omvårdnadsåtgärder är begränsad. Det finns ett stort behov av studier av god vetenskaplig kvalitet som avser åtgärder för att hjälpa sköra äldre.

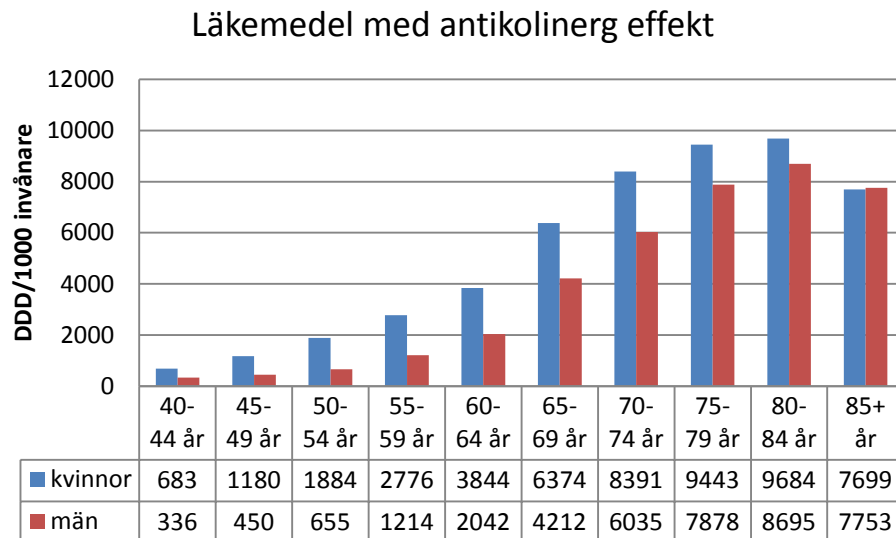
Slutsatser (5 av 5)

- Det saknas vetenskapliga studier av tillräcklig kvalitet för att bedöma metodernas kostnadseffektivitet.

Etiska frågeställningar

- Det kan finnas etiska problem i att göra studier där människor med nedsatt autonomi deltar, men lagen om etikprövning ger möjlighet till detta under vissa förutsättningar. Med en god insyn i forskningsprogram och med krav på närståendes godkännande, torde det vara mer oetiskt att inte skaffa kunskap om behandling av urininkontinens hos sköra äldre

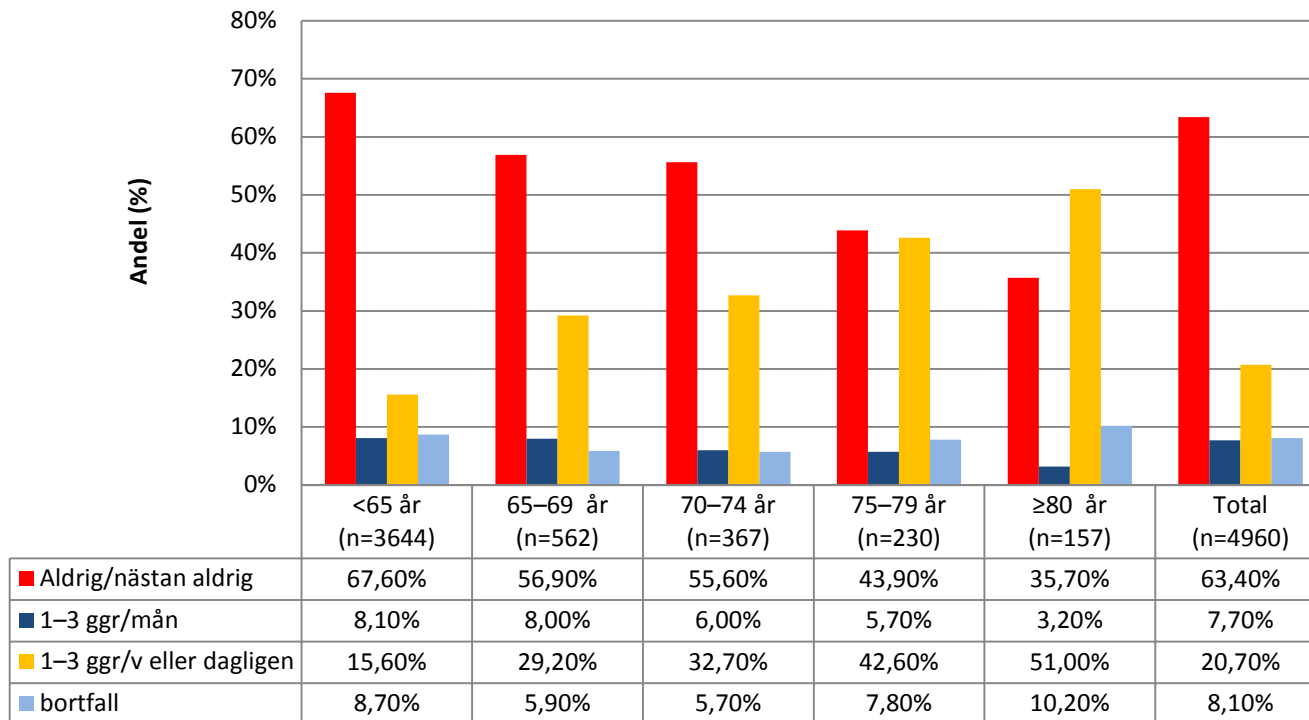
Praxis – Läkemedel

Uttag av läkemedel med antikolinerg effekt med indikation urinträngningar/trängningsinkontinens i Sverige 2011. Antal DDD per 1000 invånare, uppdelat på kön och ålder.

Praxis- Kirurgi

kvarvarande läckage 1 år efter operation

Kunskapsluckor

- Det saknas väsentligen studier om
 - effekten av livsstilsanpassning och fysisk aktivitet,
 - om betydelsen av anpassning av den vardagliga miljön
 - av hjälp och stöd i det dagliga livet (toalettassistans och ADL-träning).
 - Effekter av patientundervisning
- det saknas helt studier om
 - vilken betydelse utbildning och träning av personalen har.
 - Förebyggande åtgärder innan äldre blir sköra äldre avseende att bevara kontinens så länge
 - Östrogen som behandling av urininkontinens hos äldre

Kunskapsluckor och fortsatt forskning

- De fåtal studier som finns är behäftade med metodologiska problem vilket påverkar kvaliteten och leder till problem när det gäller tolkning av resultat.
 - Olika sätt att mäta inkontinens (subjektivt/objektivt)
- Att genomföra studier där populationen utgörs av sköra äldre medför metodologiska problem såsom risk för stora bortfall, komplex sjukdomsbild.
 - En viktig fråga är : hur lägga upp studier om behandling av urininkontinens hos sköra äldre på ett metodologiskt robust sätt.

Sammanfattning av resultaten - äldre

Effektmått	Bäckenbottenträning i kombination med fysisk träning	Strukturerad patient-undervisning och stöd	Intravaginal slyngplastik	Läkemedel med antikolinerg effekt	Duloxetin
Urinläckage	Minskat läckage (+++0)	Otillräckligt vetenskapligt underlag (+000)	Minskat läckage (subjektivt) (++00)	Minskat läckage (++00)	Otillräckligt vetenskapligt underlag (+000)
Livskvalitet	Förbättrad symtomrelaterad livskvalitet (+++0)	Otillräckligt vetenskapligt underlag (+000)	Förbättrad (++00)	Otillräckligt vetenskapligt underlag (+000)	Otillräckligt vetenskapligt underlag (+000)
	Generell livskvalitet: ingen skillnad (++00)				
Komplikationer	Ej angivet	Ej relevant	Ökad risk (++00)	Ökad risk (++00)	Otillräckligt vetenskapligt underlag (+000)

Sammanfattning av resultaten - sköra äldre

Effektmått	Fysisk träning i kombination med ADL-träning	Uppmärksamhetsträning och hjälp till toalettbesök i kombination till funktionell träning	Oxybutynin – läkemedel med antikolinerg effekt
Urinläckage	Otillräckligt vetenskapligt underlag (+000)	Minskade urinläckageepisoder. Fler lyckade toalettbesök (++)	Otillräckligt vetenskapligt underlag (+000)
Livskvalitet	Studier saknas	Studier saknas	Studier saknas
Komplikationer	Studier saknas	Studier saknas	Otillräckligt vetenskapligt underlag (+000)

KUNSKAPSCENTRUM FÖR HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN

www.sbu.se

